

Črtniški Glasnik

Glasiilo Zavoda za pospeševanje obrti Zbornice za TOI v Ljubljani

Naročnina znaša za vse leto 25 Din, za pol leta 13 Din, za četrt leta 7 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. — Inserati po dogovoru. — Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Beethovnova ulica (Zbornica za TOI).

III. leto.

Ljubljana, dne 21. januarja 1932.

Štev. 3.

Prestolni govor Nj. Vel. kralja ob otvoritvi zasedanja narodnega predstavništva

Nj. Vel. kralj je v ponedeljek dopoldne ob 11. uri otvoril redno zasedanje Narodnega predstavništva z naslednjim prestolnim govorom:

Gospodje senatorji in narodni poslanci!

Z veliko radostjo, s polnim zaupanjem v našo lepo nacionalno bodočnost pozdravljam Vas vse in jugoslovanski narod, ki ga dostojno predstavljate. Zgodovina jugoslovanskega naroda, odkar se je naselil v teh lepih krajih naše domovine, je polna velikih dogodkov, usodnih preobratov, težkih preizkušenj in slavnih poletov, dokler ni bilo naposled z veličastvenimi zmagami nad vsemi sovražniki svobode in edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev kronano veliko delo nacionalnih prerokov, mučnikov in junakov jugoslovanske misli.

Polnih 12 stoletij je prebil v mukah in nadčloveških borbah za združitev naših plemenskih individualnosti. Zelo močni narodi in privlačne civilizacije so udarjali na naša razdeljena plemena in države. Pa kljub temu se v toku vseh preteklih stoletij moremo ponašati s tem, da nikoli ni ugasnila misel medplemenskega bratstva in jugoslovanske zaednice. Živela je večno v etičnih elementih jugoslovanskega edinstva in v proroški zavesti najboljših sinov našega naroda tudi tedaj, ko so se morala naša plemena ločeno in sama boriti za svoj obstanek!

Končno je etična resnica jugoslovanske misli zlomila vse zapreke, umetno ustvarjene tekom vekov, in dospela v zaključni dobi naše mučniške in krvave nacionalne revolucije in v svetovni vojni do tega, da je ustvarila eno in nedeljivo jugoslovansko kraljevino z enim narodom v eni državi.

Ko sem po sijajnih zmagah 1. decembra 1918 imel srečo, da svečano proglasim uedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev na podlagi svobodno izražene volje vsega našega naroda, smo se zahvalili iskrenih src Bogu, da je ostvarjen sen in večni ideal naših slavnih pradedov, najboljših Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Uedinjeni in svobodni smo imeli nalogo, da organiziramo s sodobnimi ustanovami našo nacionalno državo, da v njej pripravimo najboljše pogoje za bodočnost.

Z ustavo z dne 28. junija 1921. smo skušali rešiti to svojo državno in nacionalno nalogo. Kmalu pa se je vse jasneje pokazalo, da naša nacionalna misel ni dobila v ustavi troimene države svoj pravi izraz in moč organizirane nacionalne celote.

Z vsemi sledovi preteklosti, ki so nas plemenski razdvajali, nismo mogli v polni meri sintetično razvijati vse naše nacionalne vrline v neobhodnem notranjem edinstvu in harmoniji.

V taki državni ureditvi naše javno in organizirano politično življenje jedva je poskušalo, da z zaupanjem in iskreno izide iz ozkih plemenskih okvirjev. Premagali smo vse zunanje sovražnike, toda sebe, svojih posebnih pojmovanj nam je bilo najtežje premagati, kakor da ono, kar je plemensko, ne dobiva baš v edinstvu in v celoti svojo največjo vrednost in svoj skrajni cilj.

Toda najtežji udarec je nacionalna in državna misel doživela od zaslepljenih strankarskih strasti in od medsebojnih borb. Zloraba politične svobode in parlamentarnega reda je bila tako težka, da je ogrožala napredek in razvoj celokupnega našega narodnega življenja. Zaman so bila vsa pričakovanja, da bo razvoj našega notranjega življenja dovedel do ureditve razmer v državi. Naša nacionalna in državna celota je bila resno ogrožena. Pretilo nam je državno razsulo in narodno razedinjenje.

Niti trenutek se ni smelo pozabiti, da narodno uedinjenje ni delo ene generacije in da ni posledica zgodovinskega slučaja. To je delo neprekinjenih naporov, stoletnih nacionalnih živih ciljev in rezultat moralnih in zgodovinskih pridobitev. Narodno edinstvo in državna celota ne moreta nikoli biti predmet nobenih pogajanj, ostati morata za vedno nad našim dnevnim življenjem in nad vsemi posebnimi interesi.

Z odločitvijo z dne 6. januarja 1929 sem presegal to slabo stanje. To je bila moja sveta dolžnost pred narodom in zgodovino. Svoji vladi, kateri sem takrat poveril upravo države, sem stavil v dolžnost, da z dobro upravo čimprej pomiri strasti in okrepi med narodom vero v bodočnost. V tem pogledu je kraljevska vlada izvršila z uspehom največje napore. Z zakonom od 3. oktobra 1929 je naša kraljevina dobila svoje pravo ime in so bili odstranjeni vidni sledovi preteklosti, one umetno ustvarjene upravne razdelitve, ki je postala zgodovinska v tragičnem razdvajanju naših plemen.

Navdušeni sprejem teh odločitev od strani vsega naroda z nedeljivim zaupanjem v vseh krajih naše domovine, kar sem mogel osebno ugotoviti v neposrednem stiku z narodom, je v meni utrdil prepričanje, da je Jugoslavija enako mila domovina vsem Srbom, Hrvatom in Slovincem in da se nahajamo na pravi poti za trajno izgraditev naše nacionalne države.

Zvest svoji besedi in tradicijam svojega doma sem z ustavo od 3. septembra lanskega leta ustvaril osnovo za izgraditev onih ustanov, one državne uprave in državne ureditve, ki bodo najboljše odgovarjale splošnim narodnim potrebam in državnim interesom.

Načela nove ustave nudijo vse možnosti zdravega nacionalnega in socialnega napredka in normalnega razvoja političnega življenja. Vsa ta načela bo treba lojalno izvajati v njihovi pravi zamisli: nacionalno edinstvo in državna celota sta izven vsake diskusije; v decentralizirani unitarni državi svoboden, ravnopraven nacionalno nedeljiv narod, poln spoštovanja in ljubezni za vero, navdahnjen vsega, kar je lepo in vzvišeno in z zavestjo svoje velike dolžnosti do narodnih zajednic.

Vi boste morali, gospodje, da ustvarite v duhu teh načel in v zvezi z njimi važne zakone, ki naj zagotovijo svetlo in napredno bodočnost naše kralje-

vine, bodočnost, ki bo dostojna velikih brezprimernih žrtev vsega jugoslovanskega naroda za nacionalne ideale. Pot Vam je zato začrtana, a veliko zaupanje, ki Vam ga je izkazal narod, je za Vas najsigurnejši oslon in jasno izražena volja.

Gospodje senatorji in narodni poslanci!

Sestali ste se v resnih časih. Narodno predstavništvo stoji pred težkimi nalogami. Splošna in nezaslišana gospodarska kriza je zajela ves svet. Njeni valovi se niso ustavili pred mejami Jugoslavije. Napori vsega naroda gredo za tem, da najdejo zdrav izhod iz sedanjega težkega stanja. Z njimi združimo vse svoje sile, kar nam bo tem lažje, ker živimo z vsemi v dobrih odnosih in ker sodelujemo s polnim razumevanjem in lojalnostjo mednarodne solidarnosti. Pri tem me navdaja posebno zadovoljstvo, da naglašam, da je naša zunanja politika v popolnem soglasju s politiko naših zaveznikov in prijateljev. Jugoslavija hoče, da ostane tudi v bodočnosti odločen pobornik miru in reda v Evropi. V doslednosti s tem hočemo sodelovati pri reševanju dveh važnih vprašanj, ki sta postavljeni v tem letu na dnevni red mednarodnih sestankov. V vprašanju razorožitve bomo prevzeli vse žrtve, ki se morajo spraviti v sklad z interesi naše varnosti. Naša vojska ni bila nikoli instrument za ogrožanje miru in tujih pravic. Ona bo ostala tudi v bodočnosti obramba naroda in šola za njegovo nacionalno vzgojo.

Problem odgoditve reparacij je spravil našo državo v zelo težek položaj. Mi ne moremo na eni strani nositi bremena in žrtve za zmago splošnih načel svobode in pravice, a da se nam na drugi strani odvzame možnost, da z odškodnino za ogromne vojne škode izlečimo težke rane naše zemlje. Naše stališče je diktirano od najnujnejših interesov našega naroda in nam ne nudi možnosti za drugačno postopanje.

Kraljevska vlada je storila skrajne napore za ublažitev gospodarske krize ter je posvetila in bo tudi v bodočnosti posvetila svojo največjo pozornost ozdravljenju naših gospodarskih razmer. Neobhodno je potrebno, da se v vse naše javno gospodarstvo uvede največja štednja in da se spravijo javni izdatki v sklad z realnostjo dohodkov in s finančno močjo naroda. Kraljevska vlada bo predložila narodnemu predstavništvu državni proračun, ki bo upošteval ta načela. Princip največje štednje se mora izvesti tudi v banovinah in v občinah; treba je poiskati pota in načine za poenostavitev in pocenitev uprave, to pa naj ne bo nasprotju z upravičenimi zahtevami njenega stalnega izboljšanja in izpopolnitve.

Gospodje senatorji in narodni poslanci!

Gospodarska kriza zahteva nujne in odločne, a tudi dobro premišljene ukrepe. Nezaslišan padec cen poljedelskih pridelkov je ustvaril zelo težak položaj za naš kmetijski svet. Omogočiti kmetovalcu primerne cene za njegove pridelke in napredno življenje, dvigniti zopet njegovo potrošno silo in ustvariti ugodne pogoje za gospodarski kredit, to je glavni vprašanje, ki je pred Vami. Z dovršitvijo agrarne reforme je bilo ustvarjeno načelo, da pripada zemlja onemu, ki jo obdeluje. S tem so bili ustvarjeni za vse kraje socialni in gospodarski pogoji za zdrav razvoj našega podeželja. Kraljevska vlada bo skušala s smotreno gospodarsko politiko dvigniti kvaliteto naše kmetijske produkcije in s sistematičnim razvojem zadrugarstva okrepiti gospodarsko moč našega kmetovalca.

Naša zunanja trgovinska politika bo skušala z vsemi silami očuvati in okrepiti naša agrarna tržišča v inozemstvu. Pri tem pa ne bo zanemarjala zaščite enakega razvoja vseh panog gospodarstva.

Prav tako bo kraljevska vlada skrbela za upravičene interese domače obrti in industrije, čijih delavnost moramo ohraniti, ker je z njimi zvezan obstoj velikega dela našega delovnega ljudstva.

Dobro premišljena gospodarska politika ne bo prezrla potrebne postopne izgraditve našega socialnega zakonodajstva. Ravnaoč se po načelih narodne solidarnosti bo treba storiti vse, da se bremena težke gospodarske krize enakomerno in pravično porazdele na vse sloje naroda.

Kraljevska vlada in narodno predstavništvo se bosta pri donšanju gospodarskih zakonov poslužila strokovnega mnenja gospodarskega sveta, v katerem bodo zbrani glavni zastopniki vseh vej našega gospodarskega življenja. Ostvaritev gospodarskega sveta bo ena prvih nalog Vašega zakonodajnega dela. Pri sistematičnem delu za izpopolnitev naše notranje ureditve bo na dnevnem redu narodnega predstavništva tudi končno veljavna organizacija občinskih in banovinskih samouprav, teh najvažnejših edinic narodnega življenja. Kraljevska vlada bo pripravila potrebne zakonske načrte in jih bo predložila narodnemu predstavništvu v rešitev.

Gospodje senatorji in narodni poslanci!

Poleg navedenih nalog Vas v zakonodajnem delu čakajo še mnoga druga vprašanja, ki jih bo postavil na dnevni red razvoj države in narodnega življenja. Od Vašega smotrenega dela, od Vašega čuta odgovornosti, ki ste jo prevzeli, od Vašega razumevanja narodnih in državnih potreb in od Vaše uvidevnosti je odvisen uspeh velikih nalog, pred katere je postavljeno narodno predstavništvo, ki mu je narod s tako redko enodušnostjo izrekel zaupanje v enem zgodovinskih trenutkov našega nacionalnega razvoja.

Naj bi Vas spremljali božja milost in pomoč v delu za korist naroda in za čast naše kraljevine Jugoslavije!

Progašam, da so seje narodnega predstavništva otvorjene.

V Beogradu, 18. januarja 1932.

Broj 40.

ALEKSANDER I., s. r.

Po prestolnem govoru je vladar zapustil dvorano, pozdravljen od vseh predstavnikov naroda, ter se vrnil zopet nazaj v dvor. Seja Narodne skupščine je bila nato prekinjena in nova seja napovedana za popoldne.

Popoldne je predsednik dr. Kumanudi otvoril sejo, v kateri se je izbrala adretna komisija, ki bo imela nalog, sestaviti adresu v odgovor na prestolne besede.

Fran Igljč, podpredsednik Obrtnega društva v Ljubljani.

Naš pot

Ko je leta 1929. izšel prvi osnutek obrtnega zakona, smo si bili svesti, da bodo obrtniške organizacije in nje voditelji s pomnoženimi močmi šli na delo in v podrobnem zavzeli svoje stališče in pokrenili vso svojo pažnjo na to, da pripomorejo čim več zakonski zaščiti legalnega obrtništva. Vedeli smo, da obrtnik težko pričakuje enotnega zakona za celo državo in poleg tega še, da dobi v tem zakonu svojo upravičeno zaščito pred šušmarstvom in da bo urejena razdelitev rokodelskih obrtov, mojsterske preizkušnje, obrtno nadaljevalne šole, socialne dajatve, in pred vsem pa starostno, bolniško, nezgodno in posmrtno zavarovanje obrtnika. Končno je bilo pričakovati, da se bo obrtništvo zavedalo v polni meri svoje naloge, in da bo sodelovalo pri sestavi obrtnega zakona in pazljivo doprineslo svoje predloge, zavedajoč se, da je to vprašanje zanj življenjskega pomena. Zakon naj bi bil v zaščito obrtnika, kajti le če imamo tak zakon, ki štiti legalnega obrtnika in mu daje s tem vse svoje pravice, je mogoč napredek.

Vse naše organizacije in vse zbornice za nas ne pomenijo mnogo, če zakon ne odgovarja našim interesom in če nas ne štiti v vsem, kar mi želimo. Zavedati se moramo, da vse naše delo v strokovnih in kolektivnih zadrugah temelji le na zakonu in da je naše delo v teh organizacijah možno samo v okviru zakona. Pa naj bodo tudi naše zbornice deljene ali skupne, vedno se bodo morale tega zavedati. Ako bo pa obrtni zakon za naš razvoj pomanjkljiv, nam ne bodo pomagale tudi ne ločene zbornice. V tem pravcu je obrtništvo v preteklem času veliko zamudilo v vsej državi, osebno pa v naši Dravski banovini.

Ko se je pričel pri nas pokret o vprašanju skupnih ali ločenih zbornic, so se začele tudi naše vrste krhati in je začel med nas zli duh in nas odvrnil od tistega dela, ki je bil za nas in naš napredek najvažnejši, kajti pozabili smo na podrobnosti našega sodelovanja pri redakciji obrtnega zakona. Nimam namena samega sebe dajati za vzgled, pač pa moram pripomniti, da sem takoj poudarjal in pravočasno opozarjal ob vsaki priliki, da za nas ni merodajno samo vprašanje po zahtevi ločenih zbornic, ampak da je pred vsem važno, da obrnemo vso našo pažnjo na podrobnosti tega zakona. Na žalost so zadele te opozoritve pri tovariših, ki so za ločene zbornice, na gluha ušesa in čas nas je prehitel. Sedaj imamo obrtni zakon tu in če hočemo biti popolnoma nepristranski in objektivni, moramo reči, da je bila edina naša skupna zbornica obrtni odsek, kjer se je zlasti dr. Pretnar zavedal svoje naloge, kakor tudi vsi gospodje tega zavoda, da so spravili veliko važnega in koristnega v podrobnosti tega zakona. Obrtništvo pa, in osebno voditelji posameznih zadrug, so pa žalobno nekoliko pozabili na svoje člane in na njihove sklepe ter so se borili neupravičeno za ločene zbornice. Ob tej priliki hočem pripomniti, da je mnogo načelnikov, ki se niso zavedali važnega momenta, kajti kakor sem že gori poudarjal, je delo in naloge v zbornici, najsibodi skupna ali ločena, le v okviru zakona. Torej je jasno, da bi vsak zaveden sodelavec na obrtniškem pokretu, ki je hotel pokazati, da je kos svojim nalogam, se moral zavedati, da je potreben pred vsem tak zakon, ki bo za nas in za naše prilike v polni meri koristen. Le tedaj bi bilo mogoče upati, da bo delo uspešno, najsibodi v organizaciji ali pa v zbornici. Vsega tega se pa mnogi niso zavedali, ampak so samo označevali, da bo našel obrtnik samo v ločeni zbornici svojo rešitev, ki bo gradila obrtniške domove, obešala na kandelabre šušmarje, delila dispenze neobrnitnikom, ustvarjala vsemogoče stvari, delila velikanske podpore, uničevala industrijo in konkurenčno trgovino, pošiljala svoje poslance v parlament, prirejala velikanske poučne ekskurzije v vse dele sveta, celo v Ameriko. Obrtni zakon v podrobnosti — to pa naj bo postranska stvar, — češ ločena zbornica bo že naredila po svoje, tako da bo prav. Če bi hotel še omeniti vse psovke in žalitve, ki so padale na našo zbornico in njeno uradništvo, ter na razne agilne delavce v obrtniškem pokretu, bi težko našel pravi odgovor.

Poglejmo malo nazaj na dobo, ko je padla odločitev na drugem izvanrednem obnem zboru Z. O. Z., si, kjer si je pridobila skupina za ločene zbornice majhno večino. Pri tem naj omenim stališče, ki so ga zavzeli nekateri načelniki in delegati posameznih zadrug, kljub temu, da je njihova zadruga na rednem obnem združenem

zboru enoglasno zavzela stališče za skupne zbornice, načelnik take zadruga ali delegat pa je glasoval za ločene zbornice! Ti tovariši so šli preko sklepov svoje zadruga. Vprašam, ali je tako postopanje v smislu članstva? Ne! Če presojamo tako postopanje objektivno v smislu članstva in ako se tisti tovariši načelniki in delegati zavedajo svojega nekorrektnega in nediscipliniranega postopanja, je njihova dolžnost, da se umaknejo, kajti oni so kršili sklep svojega članstva!

Dovolim si pa vprašati gospode pri sedanjem načelstvu Z. O. Z.: Kaj pa ste naredili v tem času, ko ste prevzeli »Zvezo«, koristnega za obrtništvo? Niti ene akcije niste poduzeli navzlic toliko važnim vprašanjem, ki počivajo v predalih nerešenah! Ko je izšel novi obrtni zakon, smo pričakovali, da bo tudi Zveza zavzela svoje stališče in opozorila članstvo, da je treba iti pravočasno na delo in popraviti, kar je še mogoče. Tudi »Obrtni vestnik« je molčal in razen par malih notic ni objavil ničesar, kaj bi bilo treba popraviti. Pač pa je bila na dnevnem redu stara lajna o zavijanju osebnih napadov in agitacija za ločene zbornice. No in kdo je bil zopet tisti, ki je prijel za delo da se popravi obrtni zakon? To je bil zopet obrtni odsek Zbornice TOI, ki se je podal na delo in tudi takoj opozoril posamezne zadruga na posamezne člene tega zakona. In mi naj tako zbornico blatimo in ji očitamo, da dela proti obrtništvo? Ne, tovariši, zavedajmo se in recimo si: Naša krivda je naša nezavednost in površnost, ker smo na vse pozabili, kar je najvažnejše za našo bodočnost in razvoj.

Ni čuda, da padajo postojanke za ločene zbornice ena za drugo. Očita se, da hodijo na zborovanja »dohitarji« in prepričujejo obrtnike za skupne zbornice. Toda tudi zagovorniki ločenih zbornic hodijo in prepričujejo in propagirajo ločene zbornice! Obrtniki pa smo že toliko zavedni in znamo presojati sami, da za nas pred vsem važno, kakšen bo obrtni zakon in k temu pravilnik, ker se zavedamo, da bomo morali in tudi hočemo delati le v okviru zakona.

Mislím, da smo si že vsi na jasnem o tem. Drugo važno vprašanje pa je, kakšna naj bo naša pot v bodoče. Mislím, da bo pravilno, da gremo složno na delo za naš napredek in boljšo bodočnost za nas in za naše potomce. Potrebno pa bo pred vsem, da pokažemo dobro voljo in da po enoletnem prestatku preidemo zopet na resno delo! Ne glejmo ne na desno, ne na levo, ampak imejmo pred očmi vedno naše naloge in pomnožimo delo, da dohitimo, kar smo zamudili. Ne smemo poznati in se ozirati na napade, prezmimo vse, kar je nezdravega, in če potreba, bomo morali začeti tudi čistiti vrste. Vsa brezpomembna napolcevanja odstranimo in začrtajmo si pot, ki bo prava in za nas koristna.

Zašli smo od nam začetne poti, razdrlí smo naše organizacije, poteptali in zavrgli naše delo. Pozabili smo na sveto obljubo skupnega delovanja. Zadnji občni zbor »Obrtnega društva« v Ljubljani pa nam je podal lepo sliko, da je obrtnik sit prepirov in razdora, da hoče zopet videti, da društvo dela in se zaveda naloge, ki ga čaka. To je bil začetek čiščenja v naših vrstah, to nam je pokazal občni zbor gori navedenega društva, ki nam je pokazal kaj hoče in kaj zahteva obrtnik od svoje organizacije. Zbor je sodil in obsodil tistega, ki je sodbo zaslužil in prava zavest je zmaga.

Ali je dopustna souporaba beljave pri izdelovanju hrastovega pohištva?

Lesovi, ki nam služijo kot material za razne obrti, se v bistvu med seboj zelo razlikujejo. Mi razlikujemo beljave, to je lesove z enakomerno barvo celega lesa, potem zrelinovec in orehnojedrnat lesove, a največjo pozornost zaslužijo lesovi, ki spadajo v skupino črnjavcev. Čeprav med beljavci in zrelinovci na prvi pogled ne opazimo nobene bistvene razlike v splošni barvi lesa n. pr. pri javorju in smreki, je vendar javor glavni in takorekoč tudi reprezentančni zastopnik naših beljavcev, dočim spada smreka v skupino zrelinovcev. Taka zamenjava bi lahko nastala tudi pri na hitro roko izvršenem primerjanju zrelinojdrnatih lesov in črnjavcev, kjer je že marsikateri temno rujavo bukovino smatral za črnjavo.

In vendar imajo črnjavci tako značilne znake, da je nemogoče zamenjati jih z razredi drugih lesov. Na deski, kladi ali tudi le malem kosu lesu se vidi izrazito razviti, gosti, trdi in temneje barvani del lesa, katerega imenujemo črnjavo ali jedro. Proti lubju je ta les obdan z ozkim pasom svetlega lesa — beljavo. Na ebenovini, kakor tudi na vseh barvastih lesovih je beljava najbolj vidna, ker je bela in jedro je črno, rujavo, rdeče itd.

Izmed naših domačih lesov je hrast glavni reprezentant črnjavcev. Njegov les je trd in trpežen in radi posebne razdelitve por (celic) izkazuje svojevrstno strukturo. Radi teh lastnosti je hrastov les zelo upoštevan material za mizarja.

Ceprav daje hrastov les prvovrsten material, velja rečeno samo takrat, ako je uporabljen brez beljave.

Današnja kriza sili k najvišji izrabi vseh razpoložljivih sredstev, torej tudi materiala. Tako se dogaja, da se uporablja v mnogih slučajih med drugim tudi beljava hrasta. Tak pojem štedenja pa ni nikakor opravičen in povzroča v mnogih slučajih občutne izgube.

Zvonenje po toči ne pomaga in ravno tako je brezplodno jadikovanje onega, ki dobi ta ali oni kos pohištva vrnjen z odločno pripombo naročnika, da ga ne sprejme.

S pravnega stališča se ne priznava beljava pri hrastu kot uporaben in polnovreden material iz sledečih razlogov: Beljava je ne samo svetlejša, nego tudi mnogo mehkejša ko črnjava, zato je manj odporna in trpežna. Ima popolnoma drugo kemično sestavo ko črnjava in se radi tega v vlagi razkrajja (gnije). Beljava je podvržena črvojedini. Pri tem je značilno, da se žuželke, ki so napadle beljavo in jo dobesedno izpremenile v moko, ne lotijo črnjave.

Pri luženju dobi beljava temnejšo barvo, ker vpije več lužila.

Pri kemičnem luženju in luženju z amonijakom ostane beljava svetlejša.

Tu bo marsikdo ugovarjal, češ, saj si znam pomagati in izenačiti barvo tako, da se nič ne pozna. Taka tolažba je zelo površna in le navidezna, ker z izenačenjem površine lesa v barvi še ni izenačena razlika v kakovosti med beljavo in črnjavo in s tem tudi ni preprečena možnost razjedanja beljave po črvih in žuželkah.

Ker pa je pojem garancije dalekosežen, in velja tudi, če nastopi črvivost šele pri stranki, je v lastnem interesu vsakogar, da se zavaruje proti takim slučajem s tem, da strogo izloči souporabo beljave pri pohištvi in sličnih izdelkih.

Enotne norme za opeko predpisane

Novi format 25×12×6,5 namesto 29×14×6,5 cm

Minister za zgradbo g. Nikola Preka je pravkar na podlagi § 48. gradbenega zakona predpisal norme za opeko, ki veljajo za vso državo.

Kakor znano, se je nedavno v Zbornici za TOI v Ljubljani vršila konferenca, ki se je predvsem pečala z vprašanjem formata opeke, ki se naj predpiše enotno za vso državo. Ta konferenca se je v nasprotju s prizadevanjem za uvedbo manjšega nemškega formata opeke (25×12×5,5 cm) izrekla za to, da se obdrži format, ki je sedaj pri nas v veljavi, namreč format 29×14×6,5 cm, ker manjši format ne nudi gospodarskih koristi.

Kakor je razvidno iz pravkar izdanih norm, se je gradbeno ministrstvo odločilo za kompromis. Za običajno opeko iz ilovice je namreč določilo format 25×12×6,5 cm. Te dimenzije se glede dolžine in širine opeke držijo manjšega nemškega formata, dočim ostane debelina (odnosno višina) opeke enaka kakor pri večjem avstrijskem formatu, ki je pri nas sedaj v rabi (opeke nemškega formata so namreč za 1 cm tanjše). Za povečanje debeline je bil gotovo merodajen ugovor, da se pri zidanju z malim nemškim formatom porabi mnogo več malte, kar gre predvsem na račun debeline (za isto višino zidu bi se moralo namreč pri tanjšem nemškem formatu položiti več plasti opeke).

Nove norme definirajo predvsem pojem opeke (pečen umetni kamen iz ilovice ali gline z eventualno primesjo drugih tvarin). Prepisane so norme za čvrstost take opeke. Opeka mora imeti v suhem stanju pri 5. poizkusih povprečno najmanj naslednjo čvrstost na pritisk (v kilogramih na cm²):

	povprečno	minimalno
klinker	350	300
močno pečena opeka	250	200
opeka za zidanje I.	110	90
opeka za zidanje II.	70	90
opeka za obkladanje	80	65

Pečena opeka, ki nima povprečne predpisane čvrstosti, se ne sme nazivati kot opeka za zidanje.

Za vso državo so predpisane naslednje dimenzije za opeko: za klinker, močno opečeno opeko in opeko za zidanje: 25 cm dolžine, 12 cm širine in 6,5 višine; opeko za obkladanje: 20 cm dolžine, 12 cm širine in 3 cm višine. Od teh normiranih dimenzij so dopustne naslednje razlike: pri dolžini 0,5 cm, pri višini 0,4 cm, pri višini 0,2 cm.

Nadalje vsebujejo nove enotne norme naslednje predpise glede vsrkavanja vode. Pet popolnoma osušenih opek se položi v čisto vodo tako dolgo, da preneha povečanje teže. Po izvršenem vsrkavanju vode se teža opeke ne sme povečati pri klinkerju za več kakor 5%, pri močno opečeni opeki in pri opeki za zidanje za več kakor 8% in pri opeki za obkladanje za več kakor 15%. Prav tako vsebujejo norme predpise glede odpornosti proti mrazu in glede pokanja zaradi vsebine apna.

V splošnem so postavljene naslednje zahteve: Opeke morajo biti dobro pečene; pri udarcu morajo zveneti. Imeti morajo v splošnem enako strukturo. Ne smejo biti očitno zavite in krive. Pri vtisih tvorničnih znamk se debelina opeke ne sme na dotičnem mestu zmanjšati za več kakor 0,5. Prodaja opeke se mora vršiti po komadu brez pakovanja. Količina polomljenih opek na kraju nakladanja ne sme presegati 5%. Pri reševanju sporov o kakovosti so merodajna edino overenja državnih zavodov za preizkušnjo materiala.

Prehodne naredbe določajo, da se morajo po uveljavljanju teh norm nove zgradbe graditi z opekami novega formata (25×12×6,5 cm). Proizvajanje opeke starega formata (29×14×6,5) se dovoljuje za dovršenje pričetih zgradb v teku l. 1932. in 1933. Pri tem pa veljajo glede kakovosti že predpisi novih norm. Po preteku gornjega roka (torej od pričetka l. 1934), se smejo izdelovati samo opeke novega formata.

Istočasno je gradbeni minister izdal tudi norme za opeke iz apna in peska. Te opeke morajo imeti čvrstost na pritisk od najmanj 120 kg na kvadratni centimeter. Za te opeke je predpisan naslednji format: 25×12×6,5 cm. Glede prehoda od starega formata 20×14×6,5 cm na novi format 25×12×6,5 cm veljajo enake določbe, kakor glede opek iz ilovice.

Te norme stopijo v veljavo, čim bodo objavljene v »Službenih novinah« obvezno moč pa dobijo l. februarja 1932, ko prestatnejo veljati vsi dosedanja tozadevni predpisi.

Povišanje uvozne carine na tanko železno pločevino

V »Službenih novinah« od 15. t. m. je objavljen odlok finančnega ministra glede povišanja uvozne carine na tanko pločevino. Na podlagi zakona od 18. novembra 1931 s katerim se spreminja čl. 15. predloga zakona o splošni carinski tarifi, tako da je mogoče spreminjati carinske postavke naredbenim potom, je finančni minister v soglasju s predsednikom ministrskega sveta izdal naslednji odlok:

Stopnja carine na pločevino iz železa in jekla (črna pločevina, pa tudi dekapirana in desirana) v debelini izpod 1 mm iz tarifne številke 537, točka 1 c, se spreminja tako, da se minimalna carina na tako pločevino izpod 1 mm poviša od 10 na 16 zlatih Din pri 100 kg, maksimalna pa od 12 na 20 zlatih Din. Ta odlok je stopil v veljavo na dan objavljenja, to je 15. t. m.

S povišanjem carine na tanko pločevino (izpod 1 mm) se ustvari zadostna carinska zaščita za produkcijo te pločevine v naši državi. Doslej take pločevine pri nas nismo izdelovali in je znašal uvoz na leto okrog 30 milijonov Din. Kakor znano pa je Kranjska industrijska družba z velikimi investicijskimi stroški zgradila valjarno za tako tanko pločevino, ki bo prišla v obrat že maja meseca t. l. in bo lahko krila vso potrebo po tanki pločevini v naši državi. V zadnjem času težko preizkušnemu jesenškemu delavstvu bo na ta način v nekaj mesecih ustvarjena možnost za večjo zaposlitev.

Čitajte in širite naš list!

Prijava davkov

Vsi delodajalci, ki morajo po čl. 100 zakona o neposrednih davkih plačevati uslužbenški davek v davčnih znamkah, se pozivajo, da v smislu navedbe ministrstva financ z dne 10. septembra 1929, št. 83.390, predložijo tekom meseca januarja 1932 podpisani davčni upravi na pregled knjižice za uslužbenški davek, da se le-ta prepiše o rednem in pravilnem plačevanju uslužbenškega davka v davčnih znamkah, ker bi se sicer proti njim postopalo po določilih čl. 139., odnosno v primeru zatajbe davka po čl. 142. zakona o neposrednih davkih.

Nadalje se vsi privatni delodajalci opozarjajo na zakon o davku na neoženjene moške osebe z dne 20. decembra 1930 (Sl. l. 27-4 ex 1931 z dne 15. jan. 1931). Po odredbah tega zakona so dolžni plačati davek na neoženjene osebe: A. vsi neoženjeni moški, B. vdovci brez zakonske dece, C. vsi moški, ki so ločeni sodnijsko, če nimajo zakonskih otrok in ne vzdržujejo žene in otrok. Vse to velja počenši s 1. januarjem 1931, če so izpolnili 30. leto in niso prekoračili 60. leta in stanujejo v mestih, mestecih, trgih in sreskih krajih.

Oproščeni so tega davka: vse posvečene osebe, ki jim je zakon prepovedal po cerkvenih predpisih; osebe, ki se zaradi cerkvenih predpisov ne morejo ponovno oženiti; vojak in podoficirji pod zastavo in nižji oficirji; obsojenci v zaporih za dobo odsedenja kazni; tujci; osebe, ki so po civilnem zakoniku nesposobne upravljati svoje imetje; popolni invalidi; osebe v službenih odnosih, katerih plače ne znašajo več kakor 2500 Din mesečno.

Davek plačajo osebe od 30. do 35. leta v iznosu 50% neposrednega davka po čl. 95. in 96. zakona o neposrednih davkih. Osebe med 35.—40. letom plačajo 40%, med 40. in 50. letom 25%, med 50. in 60. letom 10%. Po navedenem plačujejo davek na neoženjene osebe v iznosu 50% vse moške osebe, ki so najkasneje 31. decembra davčnega leta dovršile 30. leto pa ne prekoračile 35. leta starosti, v iz-

nosu 40% moške osebe, ki so do omenjenega dneva dovršile 35. leto, pa ne prekoračile 40. leto svoje starosti, v iznosu 25% moške osebe, ki so do navedenega dneva dovršile 40. leto, pa ne prekoračile 50. leta starosti, v iznosu 10% moške osebe, ki so do omenjenega dneva dovršile 50. leto, pa ne prekoračile 60. leta starosti.

Ta davek se plačuje skupno z uslužbenškim davkom tako od ponavljajočih se dohodkov kakor od dohodkov od slučaja do slučaja. Pri obračunavanju davka se del dinarja v iznosu 50 par ne upošteva, nad 50 par pa se računa kot cel dinar. Organi, ki izplačujejo plače, so dolžni ugotoviti od vsakega posameznega uslužbenca ali je samski, vdovec ali ločenec, dalje ali je kot vdovec ali ločenec imel zakonito deco, razen tega pa tudi ali vzdržuje ženo in zakonske otroke. Prav tako so dolžni organi ugotoviti, koliko let je vsakteremu uslužbencu ali nameščencu, ki je podvržen davku, ob koncu davčnega leta. Posvečenim osebam, vojakom in podoficirjem ter nižjim cirjem, dalje onim uslužbencem, katerih mesečni dohodki so manjši od 2500 Din brutto, ni treba dokazati, da so oproščeni tega davka, ker se to lahko ugotovi na podlagi uradnih podatkov. Vse druge osebe, ki so našete kot oproščene tega davka, morajo pravico do oprostitve dokumentirati z listinami. Prav tako morajo dokazati dotične osebe, da so sodno ločene in da morajo vzdrževati ženo ali zakonsko deco.

Nameščenci, odnosno osebe, ki imajo ali so kadarkoli istočasno imeli 9 ali več živih otrok, so oproščeni plačevanja vseh davkov, torej tudi uslužbenškega davka in samskega davka. Pravico do oprostitve mora prijaviti davčni zavezanec s polnoveljavnimi dokazi pristojni davčni upravi. Davek na neoženjene moške osebe se ne more plačati z davčnimi znamkami, ampak se mora odvesti davčni blagajni mesečno v gotovini po službodajalcu.

V ostalem veljajo za to davčno obliko odredbe zakona o neposrednih davkih.

Obrtništvo v letu 1931

Ako vzamemo v roke nemške obrtne liste ali njihovo strokovno literaturo, najdemo takoj precizne in točne statistične podatke o vsaki obrtni panogi. Tudi v obrti je statistika brez dvoma glavno sredstvo in argument za doseg gotovih namenov in za zboljšanje položaja.

Naši obrtniki se na žalost ne morejo pohvaliti s kakšno posebno strokovno statistiko, ker se na take stvari polaga premalo važnosti. Vsled tega je zelo težko postreči javnosti s podatki o našem obrtnem gospodarstvu. Približno sliko dobimo vendar, ako pregledamo publikacije obrtnih zbornic in ustanov.

Na podlagi poročila vseh obrtnih zbornic v državi znaša število obrtnih delavnic skupno 221.874. Od tega števila odpade na območje belgrajske obrtne zbornice 60.052, sarajevske 44.462, ljubljanske 32.412, novosadske 23.160, zagrebške 23.016, osješke 18.017, vel. bečkerečke 13.641, splitske 4967, dubrovniške 1350, podgoriške 800. V tem številu so v območju ljubljanske sarajevske in novosadske obrtne zbornice vračunani tudi kavarnarji, avtotaksi in fijakerji. Ako vzamemo podatke zadnjega ljudskega štetja, vidimo, da odpade na 100 prebivalcev povprečno 1-6 obrtnih delavnic oziroma na 1 km² 0-9 obrtnih delavnic.

Obrt je najbolj razvita v Sloveniji, kjer odpade na 100 prebivalcev 2-8 obrtnih delavnic. Mesto Belgrad ima 5800 obrtnikov, Zagreb 5398, Ljubljana 2100 itd. Število obrtnih delavcev je zelo težko ugotoviti zaradi tega, ker se nikjer ne vodi tozadevna statistika. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu in OUZD v Ljubljani vodita samo statistiko o celokupnem številu delavcev v posameznih mezdnihih razredih in industrijskih skupinah. Ne vodi se pa posebna statistika o tovarniškem in obrtnem delavstvu. Iz teh statistik je samo razvidno, da je število vajencev v letu 1930 padlo za 6000, t. j. od 84.000 v letu 1929 na 78.000. Opaža se dvig obrtnih delavcev v sledečih obrti: stavbarstvo, peki, fotografiji, avtomehaniki itd. Število obrtnih delavcev pa pada v sledečih vrstah obrti: ključavničarji, zlatarji, puškarji, opančarji in copatarji.

V letu 1928 je bilo v vsej državi 184.158 obrtnih delavnic. Prirast števila obrtnih delavnic do leta 1931 znaša torej 37.718. Radi naraščanja števila prebivalstva je

naraščanje obrtnih delavnic vsaj deloma opravičljivo. Mogoče je pa rapidno naraščanje obrtnih delavnic tudi posledica preveč liberalne obrtne zakonodaje, katere je dovoljevala vsakemu, da odpre obrtno delavnico brez ozira na potrebno strokovno izobrazbo. Naš novi obrtni zakon regulira vprašanje strokovne izobrazbe zelo strogo in je tako zelo verjetno, da v bodočih letih kvantitativno obrt ne bo tako napredovala kot dosedaj. Gospodarska kriza tudi govori za to okolnost. Obratno je pa pričakovati izredno velikega kvalitativnega napredovanja naše obrti. V vsakem pogledu je pa želeli, da bi se vodila zelo precizna obrtna statistika.

Kurjava z žaganjem

Žaganje daje pri kurjavi prav toliko vročine kako les v kosih, premog ali koks in zato so poskusi, žaganje izkoristiti za kurjavo, že jako stari.

Industrija izkorišča žaganje za kurjavo parnih kotlov s tem, da so kurišča narejena na poseben način, da žaganje lahko gori. Za segrevanje manjših prostorov z žaganjem pa imamo danes majhne in cenene, a zelo dobre peči, ki nam omogočajo izkoristiti žaganje kot zelo ceneno kurivo za dom in za delavnico.

V bližini žag se je kurjava z žaganjem že zelo udomačila; zasluži pa ta kurjava tudi vso našo pozornost v bližini mest in v mestih samih zaradi nizke cene žaganja, ki ga lahko dovolj dobimo tudi v mestih.

Peč za kurjavo z žaganjem obstoji v glavnem iz dveh pločevinastih cilindrov, ki sta položena drug v drugega. V notranji cilindru nasujemo žaganje in ga močno stlačimo, sredi žaganja pa med tlačanjem položimo kol ali kaj podobnega, ki ga pozneje izvlečemo, da nastane sredi stisnjenega žaganja luknja. V to luknjo damo papir, ki ga vžgemo. Žaganje ne gori v plamenu, ampak tli, gorkota pa prehaja v prostor zunaj cilindrov. Posebna zapora regulira večjo ali manjšo toploto. Enkrat napolnjena peč gori (tli) 7—9 ur, toplota pa je zelo enakomerna. Peči izdelujejo v raznih velikostih in so posebno prikladne za gostilne, za poslovne lokale in za delavnice. Če pa ima peč zgornji krožek, lahko tudi kaj maleda kuhamo na njih. Nevarnost požara pa je prav majhna, ker žganje ne gori s plamenu, ampak samo tli.

Raznoterosti

Nov pomočnik ministra za trgovino in industrijo. Za pomočnika ministra za trgovino in industrijo je postavljen narodni poslanec g. I. Mohorič, glavni tajnik Zbornice za TOI. V vseh gospodarskih krogih odobravajo to imenovanje, ker je prišel na svoje mesto odličan strokovnjak.

Naša plačilna sredstva

Po zakonu o srebrnem denarju naše kraljevine z dne 28. novembra 1931 je z dnem 30. novembrom 1931. prestal biti zakonito plačilno sredstvo

a) kovani drobiž iz nikla po 20, 10 in 5 dinarskih par;

b) kovani drobiž iz game po 10 in 5 dinarskih par;

c) avstro-ogrski kovani drobiž iz niklja in iz pakfonga po 10 in 20 vinarjev in iz železa po 20 vinarjev.

Razveljavljeni drobiž se po zakonu zamenja z denarjem iz niklja po 25 dinarskih par v breme obratne glavnice glavne državne blagajne.

Avstro-ogrski kovani drobiž po 10 in 20 vinarjev je bil z zakonom z dne 31. decembra izenačen v vrednosti s kovanim drobižem v parah, avstro-ogrski drobiž po 20 vinarjev pa s 5 pari našega dinarskega drobiža. Oboji bivši avstro-ogrski drobiž se bo tudi v tem razmerju zamenjal za novčanice po 25 par.

V zadevi dobivamo razna vprašanja, ki kažejo, da gornja odredba naši širši javnosti še ni znana, ker se še vedno izdajajo računi in nakazila, glaseča se na pare, ki se z zakonitimi plačilnimi sredstvi ne morejo poravnati. Vsled tega se čujejo pritožbe, da poštni uradi gornjega drobiža najočje več sprejemati, kar je pač naravna posledica navedene zakonske odredbe.

Zakon je sicer omejil zakonita plačilna sredstva, ni pa hkratu uredil zaokroževanja ne pri javnih dajatvah in tudi ne v privatno-gospodarskem prometu. Prilagoditev na novo ustvarjenemu položaju je torej zakon do cela prepustil interesiranim oblastvom in privalnemu gospodarstvu. Za enkrat provzroča striktno izvajanje gospodarstva kolikor toliko neprimlik, dokler se ne bo v splošnem tudi izdajanje računov prilagodilo novi odredbi, odnosno zakonitim plačilnim sredstvom.

Vsled tega bi bilo nujno želeli, da se v gospodarskem prometu cene in sploh za računavanje zaokroži na iznose, ki so deljivi s 25, ker le potem bo mogoče brez težav urediti blagajniško poslovanje, ki prihaja sedaj pri podjetjih in zavodih, ki vodijo trezno knjigovodstvo, v nesoglasje s knjigami.

Za enkrat moramo računati z veljavnostjo zakona in ga tudi dosledno izvajati, dasi smo za svojo osebo mnenja, da bo vsekakor treba že v doglednem času misliti na nov drobiž po 10 in 5 par.

Tečaj za mizarsko luženje v Radečah

Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI priredi na soboto in nedeljo 23. in 24. januarja t. l. tečaj za mizarsko luženje v Radečah. Ta tečaj je namenjen mizarskim mojstrom in pomočnikom, radeškega, laškega, trboveljskega in sevnjskega okoliša. Opozarjamo interese, da se nemudoma prijavijo neposredno Kolektivni zadrugi obrtnikov za sodni okraj Radeče v Radečah. Pristojbina za mojstra 50 Din, za pomočnike 25 Din, stroške predavatelja, lužil itd. nosi zavod. Vsak udeleženec mora prinesiti s seboj z vodo brušene deščice, masivne ali furnirane v dimenzijah 10 × 20 cm in v debelini 6 do 8 mm in sicer tri komade češnjevega, tri hrusovega, šest bukovega, pet jelševega, 8 orehovega, 10 javorovega, 10 smrekovega in 17 hrastovega lesa. Začetek tečaja ob 8. uri zjutraj v delavnici, katero bomo naknadno naznanili, odnosno jo bo preskrbela radeška obrtna zadruga. Termin za prijave najkasneje do 20. januarja. Podrobna pojasnila daje zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani. S tečajem se bo združil obenem tudi tečaj za politiranje, to pa le po eventualnem dogovoru z udeleženci.

FOTO-APARATE, očala, daljnogled, toplomerce, ure in zlatinsko kupite najbolje pri strokovnjaku
Fr. P. ZAJEC
Izpravljen OPTIK in URAR. LJUBLJANA
Starl trg 9 Ceniki brezplačni

Potujoča poljedelska razstava in šola

Že več nego šest mesecev se pripravlja potujoča poljedelska razstava in šola, ki se sestavi v 22 železniških vagonih. Na tej razstavi bo po določenem programu zastopano tudi gozdarstvo. Razstava bo poučnega značaja za čim širše kroge kmetovalcev. Iz Beograda odide vlak z razstavo začetkom meseca februarja t. l. Obstal bo na vsaki postaji tako, da bo tekom 2 let obvozil vse postaje naše države. Da bi bilo gospodarstvo na tej razstavi dostojno zastopano, pozivlja Zbornica za TOI v Ljubljani na željo ministrstva za šume in rudnike vse obrtnike in industrijce, kateri se bavijo z obdelovanjem lesa v katerikoli obliki, da pošljejo za to razstavo posamezne svoje izdelke. Ako se pravilno razlaga namen razstave, se more lahko določiti, kaj je treba na izložbi pokazati našemu kmetovalcu. Za vzgled predmetov, ki naj bi se razstavili, navaja ministrstvo lesne sortimente domače hišne obrtnosti, n. pr. kuhinjska posoda, vretena, preslice, držaji, korita, leseno oglje itd., kakor tudi vse ostale predmete, katere potrebuje kmetovalec v svojem gospodarstvu. Med te spadajo tudi pasti, razne priprave za sekanje drevja in za obdelovanje lesa, dalje slike, načrti, kartogrami, modeli in albumi, nanašajoči se na poslovanje posameznih podjetij, posebno pa gospodarstva v obče. Obrtniki in podjetniki, ki se bavijo s predelovanjem lesa, so interesirani na lesu, kako se vzgaja ljudstvo glede gojenja gozda in njihovega izkoriščanja, kajti v kolikor je narod v tem pogledu boljše vzgojen, tem več bomo imeli lepih in dobro ohranjenih gozdov, kar bo tudi obrtnikom in podjetnikom omogočalo uspešnejše poslovanje. Končno se ne sme prezreti tudi neposredne koristi, katere daje razstava kot reklamno sredstvo, ker bodo razstavo posečali poleg kmetovalcev tudi mestni prebivalci-trgovci. Obrtniki in podjetniki, ki žele razstaviti svoje izdelke na tej potujoči razstavi, naj za razstavo namenjene predmete pošljejo do konca meseca januarja 1932 na naslov: Upravi Topčiderskog parka (za Pokretnu poljoprivredno izložbo i školu) u Beogradu. Za razstavo namenjeni material se more poslati tudi pozneje, ker se bode, kakor bo dohajal, pošiljal tja, kjer se bo razstava v dotičnem času nahajala.

Navodila za voznike

Predpisi o zaščiti cest in varnosti prometa

Ob naraščanju avtomobilskega in drugega cestnega prometa se na vzemirljiv način množe prometne nesreče, posebno z motornimi vozili. Nesreč je največ kriva prehitra ali sicer nepravilna vožnja, neprevidnost vozačev in pomanjkljivo stanje motornih vozil. Da bo moderni cestni promet res služil javni blaginji, se vsi vozači opozarjajo, da brezpogojno izpolnjujejo predpise uredbe o zaščiti javnih cest in varnosti prometa na njih (Uradni list z dne 25. junija 1929, št. 273/84) zakona o izpremembah in dopolnitvah te uredbe (Službeni list z dne 19. decembra 1931, št. 616/81) in da sploh vozijo varno, previdno in obzirno. Najnovejši predpisi so:

Vozi desno, prehitvaj na levo! Ne reži ovinkov! To velja ne le za motorna vozila, ampak tudi za vozove z živalsko vprego, za bicikle, gonjače živine in za ročne vozove. Prepovedano je vozovom, voziti drug poleg drugega, razen ko prehitujejo.

Ne ustavlja voza brez potrebe na cesti in ne puščaj ga brez nadzorstva! Ne zastavlja ceste! Prepovedano je ustavljati vozila in izpregati živino na mostovih, ovinkih, križiščih, ozkih ter zelo prometnih cestah in ulicah. V takih krajih tudi ne obračaj voza in ne prehitvaj! Vozovi z živalsko vprego ali živali ne smejo nikdar ostati na cesti ali ob cesti brez nadzorstva. Avtomobilist mora poskrbeti, da nepoklicane osebe ne spravijo voza v pogon. Prepovedano je, puščati na cesti ali metati nanjo predmete, ki bi cesto zastavljali ali ogrožali promet. Opaža se zlasti, d se puščajo ob cestah hlodi in drugačen les in da se valijo na ceste hlodi z bregov.

Ne vozi prehitro! Potniški avtomobili in motocikli smejo voziti na prosti cesti izven naseljenih krajev, če to dopušča stanje ceste, največ 50 km na uro, skozi naseljene kraje največ 15 km na uro, skozi kopališča in zdravilišča pa največ 8 km. Tudi biciklisti in drugi vozovi ne smejo prekoračiti teh brzin.

Autobusi smejo voziti izven naseljenih krajev največ 35 km na uro, v naseljenih krajih pa tudi največ 15 km na uro.

Tovorni avtomobili, katerih teža s tovorom ne presega 3000 kg, smejo voziti kakor potniški avtomobili. S skupno težo nad 3000 kg smejo izven naseljenih krajev voziti le od 20 do 40 km na uro, in sicer tem počasneje, čim večjo težo imajo. V naseljenih krajih seveda pod 15 km.

Na slabi ali ozki cesti, ob gostem prometu, pri srečevanju, pri prehitvanju, po mostovih, ovinkih, čez križišča, pred železniškimi prelazi, preko cestnih prepusov, skozi črede živali, ponoči ob megli, prahu, deževju, po spolzki cesti, kjer ni pregleda, po klancih in sploh na vseh

nevarnih krajih se mora tako izven naselij kakor tudi v naseljenih krajih brzina primerno zmanjšati pod zgoraj označeno najvišjo dopustno brzo.

Železniški prehodi. Kdor pride po cesti do prehoda čez železniško progo, ki ni zavarovan z zapornico, pa naj bo pešec, jezdec ali s kakršnimkoli vozilom ali s čredo živali, mora pred prehodom obstati in se prepričati, ali ne prihaja vlak. Šele če vidi, da je prehod prost, sme prekoračiti progo. Previdnost je potrebna tudi pri železniških prelazih z zapornicami.

Imej ponoči pravilno razsvetljavo! Avtomobil mora imeti spredaj najmanj dve beli luči, eno na levi in eno na desni ter vsaj en žaromet. Zadaj mora imeti rdečo luč, evidenčno tablico pa razsvetljeno z belo lučjo. Motorna kolesa s priklopi morajo imeti spredaj luč tudi na priklopi. Reflektorji se ne smejo uporabljati skozi strnjena naselja. Zasenčiti se morajo pri srečanju drugih vozil. Vozovi z živalsko vprego morajo imeti luč na levi strani, zadaj pa reflektorno steklo, za katere bodo izdani še točnejši predpisi. Bicikli morajo imeti dobro sprednjo luč.

Dajaj pravočasno in pravilno signale! Vsako motorno vozilo mora imeti zadosti močno trobo in zvočni aparat za dajanje signalov izven naseljenih krajev. Signale je treba dati vedno, kadar je treba koga neposredno opozoriti, ali, kadar bi vsled nepreglednosti pota mogla prebiti nevarnost, tako na primer pred križišči, ovinkami, pred vrhom klanka, pred prehitvanjem, po potrebi pred srečanjem, pešcem, predno se voz spravi v tek, pri vožnji iz dvorišča ali iz garaže in prometnim stražnikom v mestih. V mestih se s signaliziranjem posebno v nočnem času ne sme delati nepotrebnega hrupa. Bicikli morajo imeti za dajanje signalov zvonec ostrega zvoka ali kraguljec.

Ne delaj ropota in ne zadržuj zraka z dimom! Direktni (prosti) izpuh mora biti v mestih in naseljenih krajih, ali če je na cesti plašljiva žival, brezpogojno zaprt. Če avtomobil stoji, se mora tek motorja ustaviti. Največ pritožb je proti brezobzirnim motociklistom, ki alase ali zaradi nevednega ravnanja povzročajo neznošno ropotanje, ali pa sploh nimajo pravilne glasilne naprave. Če se opazi pri izpuhu dim, se mora defekt takoj odstraniti. Vsa motorna vozila in njim priključeni vozovi morajo imeti z zrakom napolnjena platišča (pneumatike). Do konca leta 1934 se dopušta še uporaba elastičnih gum.

Prepričaj se pred vožnjo, ali je vozilo v redu! Preizkusiti in pregledati je treba zavore, krenni mehanizem, pnevmatike, vijake, luči, signalne naprave in v obče vse vozilo, ter odstraniti vse nedostatke. Širina avtomobilov, ostalih voz in tovorov ne sme biti večja nego 2,50 m. Čez to širino ne sme štrleti nobena stvar. Sploh je prepovedano, da štrle predmeti čez karoserijo ali iz tovara navadnih voz. Vrata morajo biti vedno zaprta, pri avtobusih tudi zapahnjena.

Zavedaj se vedno, da nisi sam na cesti! Vožiti se mora vedno obzirno in previdno. Na križiščih se mora pustiti prednost vozilom, ki prihajajo od desne strani in onim, ki prihajajo po glavni cesti. Prednost se mora pustiti cestni železnici, gasilskim in rešilnim vozovom. Ne sme se dirkati in brezobzirno prehitovati. Paziti je treba na otroke posebno v bližini šol, ko deca gre v šolo in iz šole. Če je cesta mokra in blatna, se mora voziti tako, da se pešci a tudi drugi vozniki ne obrizgajo z blatom.

Pešci morajo hoditi v mestih edino po hodnikih in se v splošnem ne smejo zadrževati na cestnišču. Pri prekoračenju ceste naj bodo po-

sebnost v gostem prometu pazljivi. Cesta naj se prekorači naravnost, to je v pravokotni smeri in nikdar na križiščih z gostim prometom. Tudi zunaj naselij naj se drže pešci ob strani. Ceste naj ne bodo igrišče za otroke! Deco naj o nevarnosti prometa podučavajo starši in šole.

Sofer mora biti vsaj 20 let star (za motocikliste zadošča 18 let), duševno in telesno popolnoma zdrav in vedno trezen. Imeti mora toliko prisotnosti duha ter mora vedno tako voziti, da lahko vozilo v vsakem tudi nepredvidenem slučaju obvlada. Z motornimi vozili ne sme voziti nihče, če nima predpisanega izpita in vozniskega dopustila (vozniske legitimacije).

Soferji za avtobuse morajo imeti najmanj 2 leti brezprikorne prakse. Za težavnejše proge se zahteva tudi večja praksa in zrelost. Prepovedano je v avtobusih kaditi, pogovarjati se s šoferjem, sedati na njegov sedež ali ga sicer ovirati pri opravljanju vozila. Avtobus sme sprejeti le toliko potnikov, kolikor je oblastveno dovoljeno. Občinstvo naj v svojem interesu tudi samo skrbi za red pri avtobusnih vožnjah.

Kazni. Prestopki se kaznujejo po členu 36. v uvodu navedene uredbe policijsko z zaporom od 1 do 30 dni ali v denarju od 50 do 1500 Din. Kdor pa tako ogrozi varnost javnega prometa, zlasti na ulicah, cestah ali križiščih, da povzroči s tem nevarnost za življenje ali zdravje ljudi, se kaznuje po § 204. kazenskega zakonika sodnijsko z zaporom in sicer z zaporom do enega leta ali v denarju do 10.000 Din, če je to storil iz malomarnosti. Kdor resnično spravi v nevarnost življenje ali zdravje oseb ali če je bil kdo zbog tega težko poškodovan ali je umrl, se kaznuje storilec, če je mogel za to naprej vedeti, po § 205. kazenskega zakonika z robijo. Kdor pa je povzročil tako nevarnost iz malomarnosti, se kaznuje z zaporom najmanj treh mesecev. Soferju se v težjih primerih ali ob ponavljanju odvzame šoferska legitimacija.

Dobave

Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 29. januarja t. l. ponudbe glede dobave 950 kg sive in rujeve barve, 400 kg gorske krede in 500 kg grafitu. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

Direkcija drž. železnic, Subotica sprejema do 26. januarja t. l. ponudbe glede dobave 15 komadov državnih zastav.

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 27. januarja t. l. ponudbe glede dobave 50 komadov sirkovih metel.

Direkcija drž. rudnika Banja Luka sprejema do 28. januarja t. l. ponudbe glede dobave 6 nepremočljivih rudarskih oblek, 380 komadov raznih pil, 300 držajev za pile in 20 raspel.

Direkcija drž. rudnika Senjski Rudnik sprejema do 1. februarja t. l. ponudbe glede dobave manesmanovih cevi, flanš in šiber.

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 4. februarja t. l. ponudbe glede dobave 2 števcev (Maksigraf).

Direkcija drž. rudnika Breza sprejema do 4. februarja t. l. ponudbe glede dobave 100 škatelj mazila za parkete, 100 kg za kovic, 20.000 kg portland-cementa, 3000 komadov vžigalnikov za karbidne svetiljke, 200 komadov kremenjakov za bencinske svetiljke, 300 komadov sirkovih metel, 200 komadov konjskih vpreg, 100 komadov meril, 50 ključev za vijake, 25 komadov zidarskih kladiv, 500 kg žebeljev, 50 kom. svedrov za les, 25 kom. ročnih sekir, 300 kg petroleja, 4000 kg tračnikov in 600 kg orodnega jekla.

Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 1. februarja t. l. pri Direkciji drž. rudarskih preduzečev v Sarajevu glede dobave 20.000 ton koksa.

Dne 4. februarja t. l. pa pri Direkciji drž. železnic Subotica glede dobave 150 kom. kožuhov.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Oddaja zakupa restavracije na postaji Srpske Moravice se bo vršila potom ofertne licitacije dne 1. februarja t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani).

Direkcija drž. rudnika Banja Luka sprejema do 28. januarja t. l. ponudbe glede dobave 1000 kg trioglatih pil, 500 kg to-votne masti, 500 kg cilindrskega olja in 10.000 kg karbida.

Direkcija drž. železarne Vareš sprejema do 27. januarja t. l. ponudbe glede dobave 100 kg kita.

Direkcija drž. rudnika Kreka sprejema do 28. januarja t. l. ponudbe glede dobave 2500 kg tračnikov.

Direkcija drž. rudnika Breza sprejema do 28. januarja t. l. ponudbe glede dobave 20.000 kg ovsu, 20.000 kg sena, 2000 kg olja za osovine, 150 kom. vodokaznih stekel in 60 kg jermen.

Direkcija drž. železnic v Subotici sprejema do 23. januarja t. l. ponudbe glede dobave 1000 kom. sirkovih metel.

Dne 25. januarja t. l. se bo vršila pri Komandi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija glede dobave 8000 kg svinjske masti.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 27. januarja t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg koroze in 600 kg dodatka za kavo.

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 27. januarja t. l. ponudbe glede dobave kolesnih delov.

Direkcija drž. rudnika Breza sprejema do 11. februarja t. l. ponudbe glede dobave usnjatih jermen, električnih strojev, 1 transportnega traku, vodovodnih cevi, ventilov, gumijevih cevi, električnih ventilatorjev.

Direkcija drž. rudnika Kreka sprejema do 4. februarja t. l. ponudbe glede dobave 5500 kg plinskega olja.

Direkcija drž. rudnika Banja Luka sprejema do 4. februarja t. l. ponudbe glede dobave 2000 kg masti.

Direkcija drž. rudnika Vrtnik sprejema do 11. februarja t. l. ponudbe glede dobave naprave za električni motor.

Dne 5. februarja t. l. se bo vršila pri Direkciji državnih železnic v Subotici ofertalna licitacija glede dobave 4154 m ognjegasnih cevi; dne 6. februarja t. l. pa glede dobave ključavnic za skretnice.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Izdajatelj: Zavod za pospeševanje obrti Zbornice za TOI v Ljubljani (odgovoren Milko Krapež).

Za uredništvo odgovoren: dr. Josip Pretnar. Tiska tiskarna Merkur v Ljubljani (za tiskarno odgovoren Otmar Mihálek).

I. SLANOVIC

splošno ključavničarstvo
Ljubljana, Gajeva ul. 2

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Specijelno za delikatesno in slaščičarska namizna in izložbena stojala iz medenine ali že ezno poniklovana.

IAKOB FLIGL DEDIČ

LJUBLJANA

Rimska 2 — Gregorčičeva 5

Najstarejša kleparska delavnica. Stavbni krovci, galanterijski in umetni klepar. Instalacija vodovodov, modnih kopalnic, stranišč in drugih sanitarnih naprav. Napeljava strelovodov.

Zanatska banka kraljevine Jugoslavije a. d.

podružnica Ljubljana

Telefon štev. 30—20

Dunajska cesta št. 31 (hiša Zidarjevih dedičev)

Račun pošt. hran. št. 14.003

GLAVNA PODRUŽNICA: ZAGREB

CENTRALA: BEOGRAD

PODRUŽNICA: SARAJEVO

Sprejema hranilne vloge z in brez odpovedi. Otvarja tekoče in žiro račune. Izdaja kavcije in garancijska pisma.

Daje menične in kredite v tekočem računu obrtnikom, vsem kreditnim zadrugam, ki posojujejo tudi obrtnikom in lombardira drž. vrednostne papirje.

Kupuje in prodaja devize in valute za račun obrtnikom in obrtnih kreditnih zadrug. Izvršuje vse ostale bančne posle.

UNDERWOOD, ZA PISARNO IN POTOVANJE

pisalni stroji danes na svetovnem trgu priznani najboljši

PREKO ŠTIRI MILIJONE V STALNI RABI!

Glavno tovarniško zastopstvo: LUDV. BARAGA, Ljubljana

Šelenburgova ul. 6
Telefon 2980

OBRтна BANKA V LJUBLJANI

Centrala: Kongresni trg 4

Podružnica: Ljutomer

Telefon št. 2508 — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 12.051

Daje kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodnejše, vezane vloge po dogovoru primerno višje